

Grundläggande svenska och matematik för lärare med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans åk 1-3, I

Basic Swedish and Mathematics for Teachers Working in Pre-School Class and Grades 1 to 3, I

30 högskolepoäng

30 credits

Ladokkod: 11F320

Version: 1.2

Fastställd av: Utbildningsutskottet 2012-01-04

Gäller från: VT 2012

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning): Didaktik (G1F), Matematik/Tillämpad matematik (G1F), Svenska (G1F)

Utbildningsområde: Undervisning 50%, Naturvetenskap 50%

Ämnesgrupp: Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt

Förkunskapskrav: Utbildningsvetenskaplig kärna för grundlärare med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, I, 30 hp, där all VFU ska vara godkänd samt minst 15 hp

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Kursen har två parallella fokus. Dels ska studenten genom ämnesteoritiska studier öka sin beredskap att undervisa i svenska och matematik. Dels ska studenten börja se sig själv som blivande lärare och därmed utveckla ett ämnesdidaktiskt perspektiv och sin förmåga att skapa goda och stimulerande lärandemiljöer. Detta sker genom studier av olika arbetssätt och metoder, vilkas syfte är att möta och utmana alla barn/elever med fokus på måluppfyllelse och ett inkluderande förhållningssätt. Kursen börjar med grundläggande svenska som läses parallellt med didaktiska aspekter på motsvarande innehåll. Det svenska språkets uppbyggnad och funktion, såväl fonologiskt, morfologiskt, syntaktiskt och grammatiskt som pragmatiskt behandlas. Kursen tillhandahåller därtill litteraturvetenskapliga begrepp för analys av skönlitteratur och litteraturdydaktiska metoder för arbete med skönlitteratur i skolan, vilka studenten ges möjlighet att pröva. Vikt läggs vid studentens egen skrivprocess och muntliga framställning, vilka relateras till den kommande yrkesrollen. Detta sker genom analys och produktion av texter inom olika genrer och texttyper samt en problematisering av hur lärare kan stödja elevers skrivutveckling genom olika genrepdagagogiska modeller. Därefter studeras grundläggande matematik. Detta görs genom studier av teorier för matematisk begreppsutveckling hos barn. Vidare behandlas olika talsystem och operationer samt problemlösning i matematik. Samband mellan tal och mönster bearbetas samtidigt som olika aspekter på taluppfattning och rumsuppfattning problematiseras. Olika möjligheter att kommunicera och representera matematik, såväl vad gäller innehåll som produkt och process belyses. Tre veckors verksamhetsförlagd utbildning, VFU, ägnas åt observationer, elevintervjuer och undervisning med fokus på läs-, skriv- och matematikutveckling. Erfarenheter från VFU problematiseras i kursens avslutande högskoleförelagda undervisning, då erfarenheterna relateras till läsning av kurslitteratur och aktuell forskning gällande barns/elevs muntliga, skriftspråkliga och matematiska utveckling. Denna forskning kopplas också till styrdokumentet för förskoleklass och grundskolans tidigare år. I kursens avslutande del behandlas även frågor rörande bedömning av barns/elevs lärande och utveckling i relation till kursplanens innehåll för skolår 3 i matematik och svenska, liksom diskussion kring olika analysverktyg som används vid kartläggning av barns/elevs kunskaper. Estetiska uttrycksformers och digitala verktygs potential i ett lärandesammanhang studeras både praktiskt och genom studier av litteratur och ämnesdidaktisk forskning. Vikten av att inkludera alla barn/elever genomsyrar hela kursens innehåll.

Mål

Studenten skall efter kursen kunna:

- redogöra för hur det svenska språket är uppbyggt och fungerar, såväl fonologiskt, morfologiskt, syntaktiskt och semantiskt som pragmatiskt samt exemplifiera hur språkutvecklande arbete utifrån sådana språkliga utgångspunkter kan omsättas i skolans undervisning i svenska i förskoleklassen och grundskolans årskurs 1-3

- analysera och producera texter i tal och skrift inom olika genrer och texttyper, där språk och struktur uppfyller krav på såväl skriftspråklig korrekthet som genre- och situationsanpassning
- med stöd i didaktisk forskning redogöra för hur olika typer av texter kan utnyttjas för främjande av alla elevers läs- och skrivutveckling i förskoleklassen och grundskolans årskurs 1-3
- använda en grundläggande litteraturvetenskaplig, språkvetenskaplig och litteraturredaktisk terminologi vid analys, samtal och diskussion kring skönlitteratur och arbete med skönlitteratur i förskoleklassen och grundskolans årskurs 1-3
- behärska vanligt förekommande tankeformer/beräkningsstrategier inom den grundläggande aritmetiken, beskriva de algebraiska strukturer som ligger bakom våra vanligaste räkneregler och visa säkerhet i sitt sätt att lösa matematiska problem
- beskriva och exemplifiera hur barn utvecklar sin taluppfattning samt kunna beskriva, motivera och värdera hur grundläggande matematiska begrepp kan introduceras för barn/elever i de aktuella åldrarna
- utifrån teorier och metoder rörande läs-, skriv- och matematikutveckling och genom ett inkluderande förhållningssätt, samt med stöd i aktuella styrdokument och i samråd med VFU-lärare planera, genomföra, dokumentera och utvärdera undervisning i svenska och matematik med fokus på måluppfyllelse för alla barn/elever i förskoleklass och årskurs 1
- planera, genomföra och utvärdera textsamtal med syftet inställt på att utveckla alla barns/elevs läsförståelse och läsförståelse inbegripet såväl textrörlighet som genrekonventioner
- med utgångspunkt i teorier om läs- och skrivutveckling planera, genomföra, dokumentera och analysera observationer rörande barns sätt att tillägna sig skriftspråket
- genomföra och analysera intervjuer med barn/elever gällande taluppfattning samt konstruera, använda och analysera resultaten av utvärderingsverktyg för såväl produkt- som processutvärdering gällande taluppfattning och matematiska begrepp samt problematisera aktuell forskning kring bedömning och utvärdering av elevers visade kunskaper
- med utgångspunkt i erfarenheter från VFU, kurslitteratur och ämnesdidaktisk forskning redogöra för teorier kring barns läs-, skriv- och matematikinläring samt reflektera kring och exemplifiera hur olika metoder och arbetssätt kan stödja alla barns/elevs läs-, skriv- och matematikutveckling
- identifiera och synliggöra skolans möjligheter att möta barn/elever med olika bakgrund och erfarenheter samt reflektera kring hur utmanande miljöer för språk- och matematikutveckling för alla barn/elever kan arrangeras med hänsyn till klass, kön, etnicitet och olika kommunikationshinder
- motivera hur litteratur kan väljas för att stödja alla barns/elevs läsutveckling, för att stimulera läs- och skrivintresset samt för att erbjuda olika former av litterära upplevelser
- med stöd i didaktisk forskning och utifrån egna erfarenheter visa hur estetiska uttrycksformer kan användas för att stimulera barns lärande med fokus på grundläggande läs-, skriv- och matematikutveckling
- genom egen digital kompetens och med stöd i didaktisk forskning visa hur digitala verktyg kan användas i grundläggande läs-, skriv- och matematikutveckling
- redogöra för innehållet och den pedagogiska grundsynen i de nationella styrdokument som är relevanta för ämnena svenska och matematik i förskoleklassen och i grundskolans årskurs 1-3 och förklara vad som avses med att anlägga ett läroplansteoretiskt perspektiv på planering, genomförande och utvärdering av undervisning i dessa ämnen

Undervisningsformer

Föreläsningar, seminarier, workshops, studiebesök samt verksamhetsförlagd utbildning.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer och betygsskala

Två individuella skriftliga tentamina och enskilda skriftliga inlämningsuppgifter, seminarier, muntliga redovisningar, workshops och studiebesök, samt genom närvaro på och omdöme från verksamhetsförlagd utbildning.

Student har rätt att genomgå maximalt fem (5) examinationstillfällen på den kursplan som studenten är antagen till. Varje examination ska erbjudas vid minst tre (3) tillfällen inom loppet av ett (1) år.

Vid ny kursplan kommer ytterligare tre (3) examinationstillfällen att erbjudas under en övergångsperiod om ett (1) år från och med att ny kursplan tillämpas.

Vid ett (1) underkänt betyg på verksamhetsförlagd utbildning har studenten rätt till ett (1) omexaminationstillfälle.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före kursstart inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte. Efter halva kursen sker en muntlig mittkursvärdering. Utvärdering sker individuellt skriftligt vid kursens slut. Resultat av utvärderingen presenteras i kursrapporten och återkopplas till studenterna via kursens konferenssystem och via Institutionen för pedagogiks hemsida. Utvärderingen ligger till grund för planeringen nästa gång kursen ges.

Övrigt

Kursen ingår i Grundlärautbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, 240 hp.

Kursplanen är fastställd av Lärarutbildningsnämnden 2011-06-14.

Bilaga: Litteraturlista för Grundläggande svenska och matematik för lärare med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans åk 1-3, I (11F320)

- Andersson, Peggy (red.) (2000). *Spökägget: att läsa och skriva i förskola och skola*. 1. uppl. Stockholm: Natur och kultur. (72 s.)
- Bergius, Berit & Emanuelsson, Lillemor (2008). *Hur många prickar har en gepard?: unga elever upptäcker matematik*. Göteborg: NCM Göteborgs Universitet. (178 s.)
- Björkdahl-Odell, Susanne & Ekholm, Gerd (2003). *Räkna med textil*. Borås: Institutionen för pedagogik. Tillgänglig på Internet:
<http://bada.hb.se/bitstream/2320/2231/1/Nr%201%20%202003%20%20Rakna%20med%20textil.pdf> (114 s.)
- Björkman, Karin & Reistad, Helena (red.) (2010). *Lust för matte: matematikutveckling i praktiken*. Stockholm: Lärarförbundets förlag. (130 s.)
- Bolander, Maria (2005). *Funktionell svensk grammatik*. 2. uppl. Stockholm: Liber. (Kap. 5-7 s. 100-236).
- Bolander, Maria (2005). *Funktionell svensk grammatik. Övningsbok*. 2. uppl. Stockholm: Liber (Kap. 5-7 s. 12-35).
- Chambers, Aidan (2011). *Böcker inom och omkring oss*. Ny, rev., utg. Huddinge: X Publishing. (293 s.)
- Dickinson, David K., Golinkoff, Roberta M. & Hirsh-Pasek, Kathy (2010). Speaking Out for Language: Why Language Is Central to Reading Development. *Educational Researcher*. Vol. 39, no. 4, s. 305-310 (6 s.)
- Fridolfsson, Inger (2008). *Grunderna i läs- och skrivinlärning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. (284 s.)
- Garme, Birgitta (2010). *Elever skriver: om skrivande, skrivundervisning och elevers texter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. (200 s.)
- Gustafson, Stefan, Ferreira, Janna, & Rönnberg, Jerker, (2007) Phonological or orthographic training for children with phonological or orthographic decoding deficits. *Dyslexia*. Vol. 13, no. 3, s. 211-29 (29 s.)
- Johansson, Britt & Sandell Ring, Anniqa (2010). *Låt språket bära: genrep pedagogik i praktiken*. 1. uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren. Kap 1-5 (104 s.)
- Jämterud, Ulf (2010). Digital kompetens i undervisningen: [handbok för lärare i samhällsvetenskapliga ämnen]. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur. S. 7-117, 167-192 (136 s.)
- Jönsson, Karin (red.) (2009). *Bygga broar och öppna dörrar. Att läsa, skriva och samtala om texter i förskola och skola*. Stockholm: Liber. (196 s.)
- Kiselman, Christer O. & Mouwitz, Lars (2008). *Matematiktermer för skolan*. 1. uppl. Göteborg: Nationellt centrum för matematikutbildning (NCM), Göteborgs universitet. (296 s.)
- Lacerda, Francisco (2008). Språkets begynnelse: Att härleda lingvistisk struktur ur löpande tal. *Dyslexi*. Vol. 13, no. 3, s. 11-17 (7 s.)
- Lundberg, Ingvar (2010). *Läsningens psykologi och pedagogik*. Stockholm: Natur & kultur. (192 s.)
- Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2010*. (2010). Stockholm: Skolverket .
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442> (16 s.)
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. (2011).
Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1069> (utdrag ca 50 s.)
- Löwing, Madeleine (2008). *Grundläggande aritmetik: matematikdidaktik för lärare*. 1 uppl. Lund: Studentlitteratur. (282 s.)
- McIntosh, Alistar (2008). *Förstå och använda tal: en handbok*. Göteborg: NCM Göteborgs universitet. (239 s.)
- Nya språket lyfter!: bedömningsstöd i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans årskurs 1-4*. Rev. uppl. (2011). Stockholm: Skolverket.
Tillgänglig: http://www.skolverket.se/2.3894/publicerat/2.5006?_xurl_=http%3A%2F%2F

www4.skolverket.se%3A8080%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2474 (88 s.)

Persson, Annika & Wiklund, Lena (2008). *Hur långt är ett äppelskal?: tematiskt arbete i förskoleklass*. 1. uppl. Stockholm: Liber. (229 s.)

Skolverket (2010). *Analysschema i matematik före skolår 6*. Stockholm: Liber. (44 s.)

Skolverket (2011). *Kommentarmaterial LGR11: Matematik*. Stockholm: Fritzes.
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2608> (38 s.)

Skolverket (2011). *Kommentarmaterial LGR11: Svenska*. Stockholm: Fritzes. (33 s.)

Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön. Från ord till mening*. Lund: Studentlitteratur. Kap 1, 4-6 (70 s.)

Van de Walle, John A. (2009). *Elementary and Middleschool Mathematics*. Boston: Pearson. (utdrag, ca 350 s.)

Westlund, Barbro (2009). *Att undervisa i läsförståelse: lässtrategier och studieteknik för de första skolåren*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur. (352 s.)

Ytterligare litteratur (artiklar) tillkommer enligt lärares anvisningar (ca 200 s).

Valbar litteratur

En av följande väljes:

Löwing, Madeleine & Kilborn, Wiggo (2003). *Huvudräkning: en inkörsport till matematiken*. Lund: Studentlitteratur. (173 s.)

Rockström, Birgitta (2000). *Skriftlig huvudräkning: metodbok*. Stockholm: Bonniers utbildning. (64 s.)

Ytterligare litteratur (skönlitteratur i form av valbara barnböcker) tillkommer enligt lärares anvisningar (ca 100 s).